

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for Naturstyrelsens arealer

i Natura 2000-område nr. 157
Åmose, Tissø, Halleby Å og Flasken

Titel:

Natura 2000-plejeplan for
Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-
område nr. 157 Åmose, Tissø, Halleby Å
og Flasken

Udgiver:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År:

2012

Foto:

Forside: Peter Leth
Fællesfolden: Klaus Pedersen
Stor vandsalamander: Mogens Holmen

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse
G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

978-87-7279-880-6

Må citeres med kildeangivelse.

Områdebeskrivelse

Natura 2000-området har et areal på 3.260 ha, hvoraf Tissø udgør 1.200 ha. Cirka 160 ha ejes af staten. Området er beliggende syd og sydøst for Kalundborg. Begyndende fra nord omfatter området Lille Åmose, som gennemløbes af Øvre Halleby Å. Syd herfor ligger Danmarks fjerde største sø Tissø, som afvandes mod vest gennem Nedre Halleby Å. På sin vej passerer Nedre Halleby Å bl.a. Bjerge Enge og Fællesfolden for ved Flasken at nå Storebælt. Bøstrup Å, som bl.a. gennemløber Jødelands Mosen, Hallenslev Mose og Rye Mose er et sydfra kommende sideløb til Nedre Halleby Å.

Åmose og Hallenslev Mose består begge overvejende af uopdyrkede arealer, men har tidligere været anvendt til tørvegravning. Store dele af arealerne ved Bjerge Enge og Nedre Halleby Å er afgræssede enge og strandenge med rester af afsnørede åløb.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til Natura 2000-planen. På Naturstyrelsens hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Indenfor området ejer Naturstyrelsen Fællesfolden med Flasken samt et areal på sydvestsiden af Tissø ved udløbet af Nedre Halleby Å. Halleby Å's brede udmundning i Storebælt er et af de få naturlige og uregulerede åudløb på Sjælland. En fortsat fri dynamik i åudløbet er afgørende for områdets naturkvalitet. Fællesfolden rummer veludviklede forekomster af surt overdrev, tidvis våd eng og fugtig hede. Udløbet ved Flasken er omgivet af strandeng, som bl.a. er et vigtigt rasteområde for gæs. For arter uden for udpegningsgrundlaget kan nævnes, at området er en vigtig ynglelokalitet for strandtudse. Arealerne plejes ved græsning med kreaturer.

Tabel A Naturtyper og arter i plejeplanen

Naturtype/art	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	1330	Strandeng	38
	2130	Grå/grøn klit	13
	6230	Surt overdrev	13
	6410	Tidvis våd eng	4
			68
Ialt			68
(Levesteder for) arter	1149	Pigsmørling	Ikke vurderet
	1166	Stor vandsalamander	Ikke vurderet
	1355	Odde	Ikke vurderet
	A043	Grågås	Ikke vurderet

Tabel A viser Naturstyrelsens arealer med naturtyper i området. Desuden vises de arter fra udpegningsgrundlaget, der forekommer (eller som potentielt vil kunne indfinde sig med den rette forvaltning) i Naturstyrelsens del af området.

Udtrykket "Ikke vurderet" vidner om, at der ikke findes nogen arealregistrering for arter.

Billede 2 Fællesfolden med Flasken.

Billede 3 Stor vandsalamander.

Mål og plejetiltag

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens mål for lysåbne naturtyper og arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype, og det samme kan være tilfældet for en art.

Desuden præsenteres de typer af pleje/drift, som styrelsen forventer at anvende. På et givent areal kan der forekomme mere end én slags pleje/drift, ligesom der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens bud på omfanget af de enkelte plejetiltag.

❖ Lysåbne naturtyper

Der foretages *løbende* pleje ved græsning af engarealerne i Fællesfolden og ved Tissø. På det strandnære areal udenfor hegningen i Fællesfolden fortsættes den igangværende bekæmpelse af *Rosa rugosa*.

Tabel B Mål for lysåbne naturtyper

		Periodens mål	Ha (ca.)
1330	Strandeng	Naturtypebevarende pleje	38
2130	Grå/grøn klit	Naturtypebevarende pleje	13
6230	Surt overdrev	Naturtypebevarende pleje	13
6410	Tidvis våd eng	Naturtypebevarende pleje	4

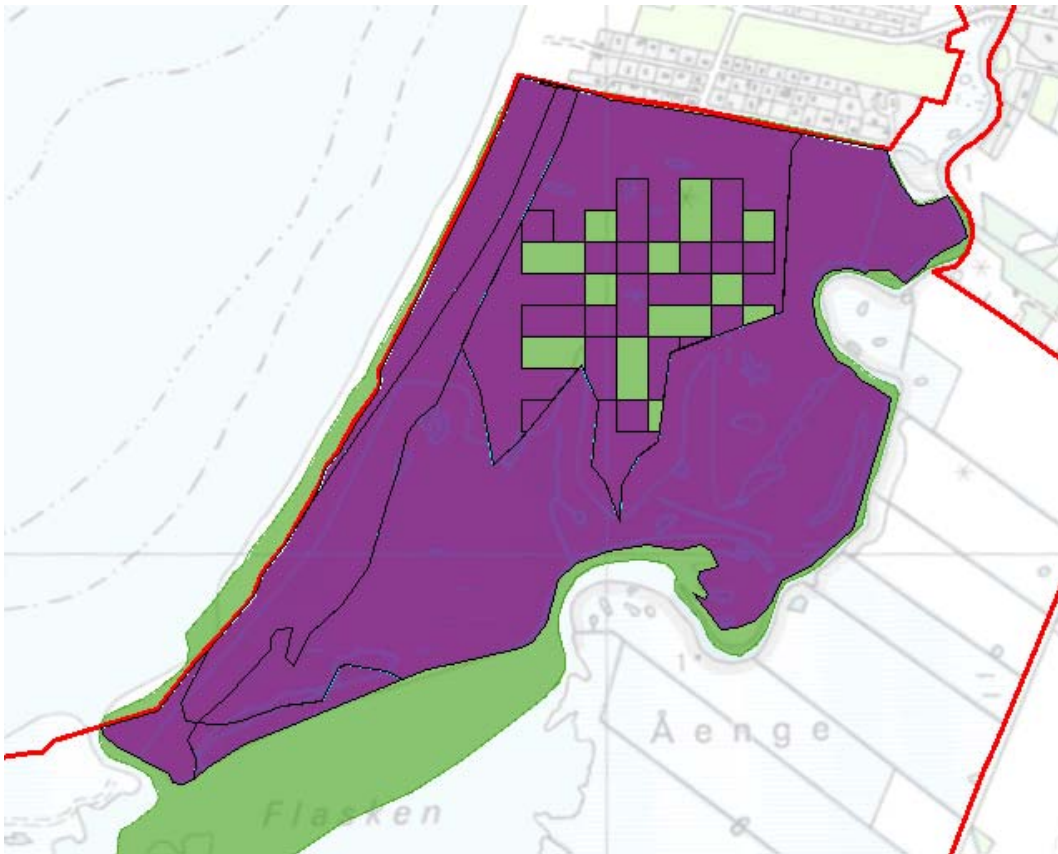
Tabel C Pleje af hensyn til lysåbne naturtyper

		Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
1330	Strandeng	Græsning	eksisterende	38
2130	Grå/grøn klit	Bekæmpelse af invasive arter	eksisterende	1
		Græsning	eksisterende	7
6230	Surt overdrev	Græsning	eksisterende	13
6410	Tidvis våd eng	Græsning	eksisterende	4

I tabel C er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer, eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Som det ses, er al plejen allerede foreskrevet/igangsat tidligere.

Billede 4 Kort som viser arealer med lysåbne naturtyper, der løbende plejes (lilla farve).

❖ Arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af indsatsen for naturtyperne i området. I nogle tilfælde kan der være behov for en særlig artsindsats. Disse tiltag fremgår af tabel E.

Tabel D Mål for arter

	Periodens mål
A043 Grågås	Sikring af artens levested
1149 Pigsmerling	Sikring af artens levested
1166 Stor vandsalamander	Sikring af artens levested
1355 Odder	Beskyttelse mod forstyrrelser
	Sikring af artens levested

Tabel E Specifik artspleje

	Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt
A043 Grågås		
1149 Pigsmerling	Ingen indsats i perioden aht. art alene	
1166 Stor vandsalamander		
1355 Odder	Anden begrænsning af færdsel	nyt

I tabel E er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer, eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Når der i tabel E står "Ingen indsats i perioden aht. art alene", betyder det, at Naturstyrelsen ikke planlægger yderligere indsats for denne art end den pleje, der er oplyst under naturtyperne.

Specifikt af hensyn til odderen gennemføres en regulering af offentlighedens færdsel på arealet ved Nedre Halleby Å's udløb fra Tissø.

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N157

Indenfor området ejer Naturstyrelsen Fællesfolden med Flasken samt et areal på sydvestsiden af Tissø ved udløbet af Nedre Halleby Å. Halleby Ås brede udmunding i Storebælt er et af de få naturlige og uregulerede åudløb på Sjælland. En fortsat fri dynamik i åudløbet er afgørende for områdets naturkvalitet. Fællesfolden rummer veludviklede forekomster af surt overdrev, tidvis våd eng og fugtig hede. Udløbet ved Flasken er omgivet af strandeng, som bl.a. er et vigtigt rasteområde for gæs.

For arter uden for udpegningsgrundlaget kan nævnes, at området er en vigtig ynglelokalitet for strandtudse. Arealerne plejes ved græsning med kreaturer.

Tabel a Kortlagte naturtyper på Naturstyrelsens arealer i området

Naturtype	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	1330	Strandeng	38
	2130	Grå/grøn klit	13
	6230	Surt overdrev	13
	6410	Tidvis våd eng	4
			68
Ialt			68

Indsats for naturtyperne

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for *naturtyperne* på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i tabel b. Der skelnes mellem "Eksisterende driftsplan mv." og "Nyt", da der allerede ifølge driftsplaner m.m. for styrelsens arealer skal ske en drift/pleje, der bidrager til at gennemføre plejeplanen. I dette område gælder det for hele den planlagte indsats.

Tabel b Planlagt indsats for lysåbne naturtyper

Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Bekæmpelse af invasive arter	eksisterende	1
		1
Græsning	eksisterende	62
		62

Særlig indsats for arter

Plejen af områdets naturtyper vil samtidig tilgodese en række arter på udpegningsgrundlaget. Herudover planlægger Naturstyrelsen en særlig indsats for odderen, som det fremgår af tabel c.

Tabel c Planlagt indsats for arter *udover* indsatsen for naturtyperne

	Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt
1355 Odde	Begrænsning af skadelig færdsel	nyt

I tabel e er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer, eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Bilag 2: Miljøvurdering af Natura 2000-plejeplanen

Den enkelte plejeplan skal i henhold til lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 om miljøvurdering af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde de oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

Der er også udarbejdet en miljøvurdering af Natura 2000-planen, som ligger på Naturstyrelsens hjemmeside: [Miljørapport for Natura 2000-planen](#)

a) Planens indhold og hovedformål samt andre relevante planer

❖ Indhold

Det primære indhold i plejeplanen for Naturstyrelsens areal er en oversigt over planperiodens mål og plejetiltag for naturtyper og arter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

❖ Formål

Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen på Naturstyrelsens andel af Natura 2000-området. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og indlede en proces, der genopretter eventuel akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser.

❖ Relevante planer

Plejeplanen følger op på Natura 2000-planen for området. Udover at være omfattet af plejeplanen, er Naturstyrelsens arealer også underlagt andre interne retningslinjer for arealforvaltningen. I det omfang der måtte være modstrid mellem dem og plejeplanen, vil plejeplanen blive fulgt.

Fællesfolden er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 22. februar 1979 om fredning af arealer omkring Hallebyens udløb, Reersø Vejle, Skiften og Dalby Hals. Fredningens formål er at fastholde områdets særlige landskabelige karakter, en sikring af dets værdi i videnskabelig henseende og en åbning af strandområdet for offentligheden.

b) Nuværende miljøstatus og nul-alternativet

Områdets nuværende miljøstatus er gennemgået i Natura 2000-planen for det aktuelle område, hvorfor der henvises til denne.

Hvis ikke plejeplanen for 1. planperiode iværksættes, vil levedmulighederne for odderen ikke blive forbedret. For de åbne naturtyper er tiltagene en fortsættelse af den eksisterende pleje.

c) Miljøforhold i områder, der kan blive væsentligt berørt af plejeplanen

Den planlagte fortsatte pleje vil ændre udbredelse og tilstand af forskellige naturtyper samt udbredelsen af arter i området.

Adgangsforholdene for offentligheden vil blive indskrænket i et mindre område ved Tissø af hensyn til odderen.

d) Eksisterende miljøproblemer

Der er en række trusler mod naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag, herunder arealreduktion og fragmentering, tilgroning med invasive arter og forstyrrelser i form af rekreativ

færdsel. Truslerne er systematisk beskrevet i Natura 2000-planen for området, hvorfor der henvises til denne.

e) Relevante internationale miljøbeskyttelsesmål

Plejeplanen er en udmøntning af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver implementeret i dansk lov via miljømålsloven og skovloven. Plejeplanen vil sikre, at areal og tilstand af naturtyper på udpegningsgrundlaget, samt levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter.

I henhold til EU's vandrammedirektiv er det overordnede mål at naturlige vandforekomster opnår "god tilstand". Direktivet er implementeret via miljømålsloven og skal realiseres med vandplanerne. Arbejdsdelingen mellem vandplanerne og Natura 2000-planerne (og dermed plejeplanerne) er således, at vandplanlægningen tager sig af vandkvalitet i vandløb, større søer, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af småsøer og hydrologien på naturarealer som f.eks. rigkær og andre engarealer.

Natura 2000-direktiverne er blandt EU's bidrag til gennemførelsen af en række internationale biodiversitetskonventioner som f.eks. Ramsar-konventionen, Bern-konventionen og Bonn-konventionen, samt delmål 11 og 12 blandt de 20 delmål som blev vedtaget ved partsmødet i FN's biodiversitetskonvention i Nagoya i 2010 (Aichi-målene). Delmål 11 og 12 omhandler netop beskyttelse af naturområder og arter.

f) Planens indvirkning på miljøet

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen væsentlig påvirkning	Redegørelse for indvirkning
Biologisk mangfoldighed	X		Den biologiske mangfoldighed knyttet til naturtyper på udpegningsgrundlaget sikres og øges via den fortsatte afgræsning af de lysåbne naturtyper og bekæmpelse af invasive arter. Den planlagte drift og pleje fastholder naturtyperne på udpegningsgrundlaget med deres karakteristiske arter.
Befolkningen	X		Planen vil indebære visse lokale adgangsbegrænsninger af hensyn til odderen.
Menneskers sundhed		X	
Fauna og flora	X		Eventuelle konsekvenser for rødlistede arter, gullistede ansvarsarter eller bilag IV-arter kendt fra området, som omfattes af plejeplanen, vurderes at være neutrale eller positive. Udover en række rød-eller gullistede arter drejer det sig om bilag IV-arterne markfirben, strandtudse og spidssnudet frø, foruden stor vandsalamander og odder, som også er på udpegningsgrundlaget.
Jordbund		X	

Vand		X	
Luft		X	
Klimatiske faktorer		X	
Materielle goder		X	
Landskab	X		Den planlagte drift og pleje er med til at bevare og sikre de landskabelige værdier knyttet til det åbne land.
Kulturarv, herunder kirker		X	
Arkitektonisk arv		X	
Arkæologisk arv		X	

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Plejeplanen forventes ikke at få negative konsekvenser for miljøet, men vil derimod sikre og forbedre områdets naturgrundlag, med fokus på arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget. Der vurderes derfor ikke at være behov for foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

Menneskelig færdsel og i særdeleshed tilstedeværelsen af løse hunde anses normalt for at være uforeneligt med odderens krav til yngleområde. Særligt sårbare er små bestande med små og fragmenterede levesteder. Adgangsregulerende tiltag er derfor en nødvendighed for at opnå gunstig bevaringsstatus for arten.

i) Overvågning

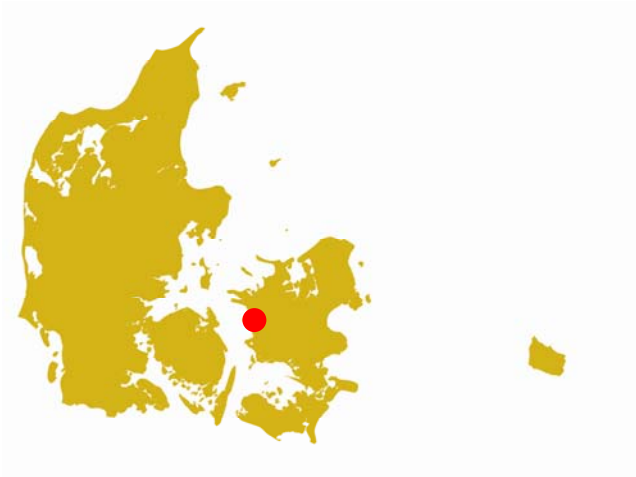
Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogrammet. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

j) Ikke-teknisk resume

I medfør af lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 er der foretaget en miljøvurdering af plejeplanen for Naturstyrelsens arealer i N157 *Åmose, Tissø, Halleby Å og Flasken*. Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen for de pågældende arealer ved at sikre eller forbedre tilstand og bevaringsprognose for de arter og naturtyper, området er udpeget for at beskytte.

Hvis ikke plejeplanen for 1. planperiode iværksættes, vil levedmulighederne for odderen ikke blive forbedret. For de åbne naturtyper er tiltagene en fortsættelse af den eksisterende pleje.

Plejeplanen forventes med de beskrevne plejetiltag at sikre og øge den biologiske mangfoldighed knyttet til naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK-2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00

www.nst.dk